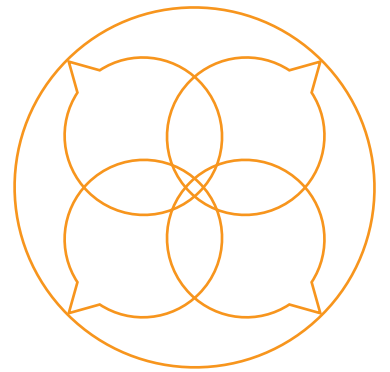

KOLAB

Materiały

**Miasto
w dialogu**
z 3 sektorem

fundacja
**pole
dialogu**

stocznia

Miasto w dialogu z 3 sektorem to przedsięwzięcie realizowane przez Fundację Pole Dialogu we współpracy z Fundacją Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” na zlecenie m.st. Warszawy.

Spis treści

O procesie

„Miasto w dialogu z 3 sektorem” 3

Funkcjonowanie struktury dialogu między warszawskim samorządem a trzecim sektorem. **Wyniki diagnozy** 5

Część I Wybrane informacje o organizacjach pozarządowych i strukturze dialogu z NGO w Warszawie 6

Część II Dylematy związane ze zmianą struktury ciał dialogu 13

Dylemat pierwszy:

Dla kogo ciała dialogu? 14

1. Czy rozszerzać skład ciał dialogu o aktorów, którzy dotychczas nie mieli formalnego prawa uczestnictwa? 14
2. Jak rozszerzyć grono uczestników ciał dialogu o organizacje pozarządowe, które dotąd nie brały udziału? 17
3. Czy ciała dialogu powinny mieć charakter otwarty, reprezentatywny czy ekspercki? 18

Dylemat drugi:

Jakie funkcje spełniają ciała dialogu? 20

1. Jakie funkcje mają pełnić ciała dialogu? 20
2. Jak mają być relacje między ciałami dialogu? 21
3. Jaka jest różnica między zadaniami ciał dialogu a funkcją konsultacji z organizacjami? 21

Dylemat trzeci:

Jak zapewnić uczestnikom ciał dialogu poczucie wpływu i sensu działania? 24

1. Jak sprawić, aby w ciałach dialogu uczestniczyły osoby o wysokich kompetencjach do prowadzenia dialogu? 24
2. Jak sprawić, aby struktura ciał dialogu była sprawna, a praca podejmowana w poszczególnych ciałach przynosiła efekty? 25
3. Jak skutecznie zachęcać organizacje pozarządowe do uczestniczenia w strukturze dialogu? 25

O procesie

„Miasto w dialogu z 3 sektorem”

„Miasto w dialogu z trzecim sektorem” to cykl warsztatów i debat na temat zmiany struktury dialogu m.st. Warszawy z organizacjami pozarządowymi. Przedsięwzięcie jest realizowane przez Fundację Pole Dialogu we współpracy z Fundacją Stocznia na zlecenie m.st. Warszawy.

„Miasto w dialogu z 3 sektorem” realizuje jeden z celów Programu rozwoju współpracy m.st. Warszawy z organizacjami pozarządowymi do 2020 roku, czyli wzmocnienie efektywności dialogu z organizacjami pozarządowymi. Taka publiczna debata jest także wpisana w Programie współpracy m.st. Warszawa w 2016 roku jako priorytetowe zadanie publiczne na 2016 rok (par. 6, pkt 2). Oba dokumenty były wypracowywane i konsultowane z przedstawicielkami i przedstawicielami warszawskich organizacji pozarządowych i ciał dialogu.

Decyzja o przeprowadzeniu szerokiej debaty na temat struktury dialogu wynikała z kryzysu funkcjonowania ciał będących jej elementami składowymi, czyli dzielnicowych komisji dialogu społecznego, komisji dialogu społecznego, Forum Dialogu Społecznego oraz Warszawskiej Rady Pożytku.

Jak wskazują m.in. badania Stowarzyszenia Klon/Jawor, kompetencje tych ciał dialogu i relacje między nimi są niejasne. Ponadto, poczucie wpływu KDS i DKDS na decyzje biur i wydziałów dzielnic jest bardzo niskie. Wreszcie, udział organizacji w strukturze dialogu jest wciąż niezadowolający.

Warszawska struktura dialogu z trzecim sektorem jest jednym z najbardziej rozbudowanych systemów w Polsce. Wymaga uporządkowania tak, by była zrozumiała. Co więcej, po 10 latach jej funkcjonowania potrzebne jest nowe otwarcie, tak, by głos mogły zabrać nowe osoby i organizacje, głos organizacji już uczestniczących był lepiej słyszalny, a wszyscy uczestnicy dialogu współpracowali na podstawie klarownych zasad.

Urząd miasta zainicjował debatę ponieważ chce wprowadzić w życie rozwiązania, które sprawią, że:

- polepszy się komunikacja między urzędami a ciałami dialogu,
- wzrośnie zaangażowanie w dialog organizacji i urzędników,
- prowadzone dyskusje będą efektywne i będą się przekładać na konkretne rozwiązania.

Rozwiązania wypracowane w wyniku „Miasta w dialogu z trzecim sektorem” zaczną obowiązywać w Warszawie od początku 2018 roku.

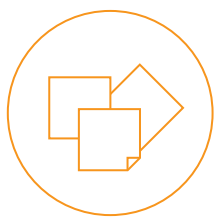
Więcej informacji: ngo.um.warszawa.pl/miasto-w-dialogu

Etapy i harmonogram

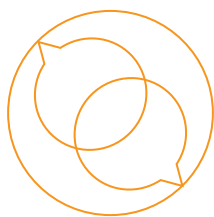
LIPIEC 2016

Badanie jakościowe

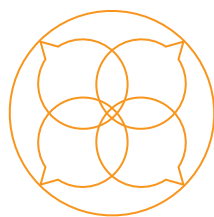
SIERPIEŃ-WRZESIEŃ 2016

Warsztaty diagnostyczne

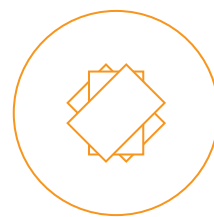
PAŹDZIERNIK 2016

Otwarta debata

LISTOPAD-GRUDZIEŃ 2016

KOLAB

MARZEC 2017

Gra dyskusyjna

Badanie jakościowe lipiec 2016

W wyniku badania zebrano i uporządkowano wiedzę na temat istniejącej struktury dialogu i opracowano jej czytelny schemat. Zdiagnozowano mocne i słabe strony funkcjonowania ciał oraz zidentyfikowano grupy, których przedstawiciele powinni wziąć udział w kolejnych etapach procesu.

Warsztaty diagnostyczne sierpień–wrzesień 2016

Podczas dziewięciu warsztatów pogłębiono temat funkcjonowania ciał dialogu, w tym ich słabych i mocnych stron. W warsztatach wzięły udział celowo zrekrutowane osoby reprezentujące różne grupy interesariuszy (osoby uczestniczące w ciałach dialogu, osoby funkcjonujące poza systemem dialogu, organizacje pozarządowe, urzędnicy miejscy i dzielnicowi, radni, aktywiści).

Otwarta debata w ramach wydarzenia „Miasto współpracy / Miasto w dialogu”, organizowanego we współpracy z SCWO

3 października 2016

Podczas debaty uczestnicy zapoznali się z diagnozą funkcjonowania struktury dialogu. Mieli też możliwość odniesienia się do niej i dyskusji nad podstawowymi dylematami dotyczącymi zmiany struktury w przyszłości. W wydarzeniu brały udział organizacje pozarządowe, urzędnicy oraz miejscy aktywiści.

KOLAB listopad–grudzień 2016

KOLAB to moderowana praca warsztatowa stałej grupy uczestników, którzy wspólnie zgłębiają dane zagadnienie w trakcie cyklu spotkań. Taka metoda pracy zakłada aktywny udział przedstawicieli kluczowych grup interesu. Prace KOLAB-u w ramach „Miasta w dialogu z 3 sektorem” obejmą cykl czterech spotkań z grupą 16 osób, w skład której wejdą przedstawiciele i przedstawicielki środowiska pozarządowego (8 osób), administracji samorządowej (6 osób) oraz radni i aktywiści (2 osoby). Efektem pracy KOLAB-u będą scenariusze możliwych rozwiązań dla nowej struktury dialogu.

Gra dyskusyjna marzec 2017

Podczas gry dyskusyjnej zostaną przedstawione i przedyskutowane scenariusze możliwych rozwiązań dla nowej struktury dialogu opracowane podczas KOLAB-u. Uczestnicy uzyskają wiedzę na temat możliwych rozwiązań i będą dyskutować o ich słabych i mocnych stronach. Gra umożliwi poznanie preferencji uczestników i wybór jednego ze scenariuszy.

Funkcjonowanie struktury dialogu między warszawskim samorządem a trzecim sektorem. Wyniki diagnozy

Wstęp

Przedstawiamy Państwu skróconą diagnozę funkcjonowania struktury dialogu Urzędu m. st. Warszawy z organizacjami pozarządowymi. Prezentowane informacje będą wspomagać prace na spotkaniach KOLAB-u.

Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o:

- analizę danych zastanych (w tym najważniejszych dokumentów oraz sprawozdań z prac ciał dialogu w latach 2013–2015),
- wywiady eksperckie,
- warsztaty diagnostyczne z:
 - › osobami z prezydium komisji dialogu społecznego (KDS) i dzielnicowych komisji dialogu społecznego (DKDS),
 - › zwykłymi członkami i członkiniami KDS i DKDS,
 - › wieloletnimi członkami i członkiniami różnych ciał dialogu,
 - › urzędnikami i urzędniczkami dzielnicowymi i miejskimi,
 - › przedstawicielami organizacji pozarządowych pozostających poza ciałami dialogu,
 - › aktywistami i aktywistkami miejskimi.

W pierwszej części przedstawiamy podstawowe informacje o warszawskim trzecim sektorze, a następnie o poszczególnych ciałach dialogu (w tym dane ilościowe dotyczące aktywności organizacji).

W drugiej części przedstawiamy główne dylematy związane z projektowaniem nowej struktury dialogu, które należy rozstrzygnąć w trakcie prac KOLAB-u. Każdy dylemat jest rozszerzony o szczegółowe pytania, na które będziemy szukać odpowiedzi tworząc scenariusze rozwiązań.

Opis każdego dylematu uzupełniają propozycje rozwiązań, które były zgłaszane przez uczestników diagnozy. Należy podkreślić, że są to wstępne pomysły, a nie gotowe rozwiązania, które można wprowadzić w życie. Materiał ten może jednak stanowić inspirację dla uczestników KOLAB-u, sugerując pewne kierunki zmiany.

Część I

Wybrane informacje o organizacjach pozarządowych i strukturze dialogu z NGO w Warszawie

Wybrane dane

- Wg Banku Danych Lokalnych GUS w końcu 2015 r. w Warszawie zarejestrowanych było **6 170 fundacji** oraz **7 007 stowarzyszeń i organizacji społecznych**. Według szacunków Stowarzyszenia Klon/Jawor działalność prowadzi rzeczywiście około 70% zarejestrowanych organizacji. Pozostałe ją zawiesiły bądź zakończyły, jednak nie wyrejestrowały się z REGON-u. Przykładając ten odsetek do warszawskiego trzeciego sektora można stwierdzić, że **w stolicy faktycznie działa około 7 tys. stowarzyszeń i fundacji**.
- 44% organizacji warszawskich obejmuje zasięgiem swoich działań całą Polskę, 20% działa na poziomie województwa, a 15% w gminie lub powiecie.
- 14% stołecznych organizacji to oddziały lokalne szerszej struktury. 15% ma z kolei swoje oddziały terenowe w innych miejscach w Polsce.
- 38% organizacji warszawskich należy do jakichś porozumień organizacji pozarządowych (najczęściej ogólnopolskich).
- **Niemal połowa (48%) warszawskich organizacji działa codziennie**. Niesystematyczne działania deklaruje 19% stołecznego sektora pozarządowego.
- Zespół stałych, regularnych pracowników (zatrudnionych na podstawie różnych umów) ma 56% organizacji warszawskich. Przeciętnie taki zespół w Warszawie liczy 6 osób zatrudnionych na nieco ponad 3 „pełne etaty”. 41% organizacji zatrudnia co najmniej jedną osobę na podstawie umowy o pracę. W 81% stołecznych organizacji członkowie zespołu pracują w godzinach nadliczbowych, które są rozliczane przez 78% organizacji.
- Co czwarta (25%) organizacja w Warszawie miała roczny budżet nie przekraczający 10 tys. zł, jednocześnie przychody niemal połowy (49%) stołecznych stowarzyszeń i fundacji wynosiły co najmniej 100 tys. zł. Niemal połowa (49%) warszawskich organizacji starała się o dotacje z Urzędu Miasta lub urzędów dzielnic. Częściej są to próby uzyskania dotacji z Biur Urzędu Miasta (44%) niż urzędów dzielnic (33%), jednak wiele z nich próbuje pozyskać środki z obu źródeł.
- Kontakty z Urzędem Miasta oraz urzędami dzielnic utrzymuje 87% stołecznych stowarzyszeń i fundacji.

Źródła:

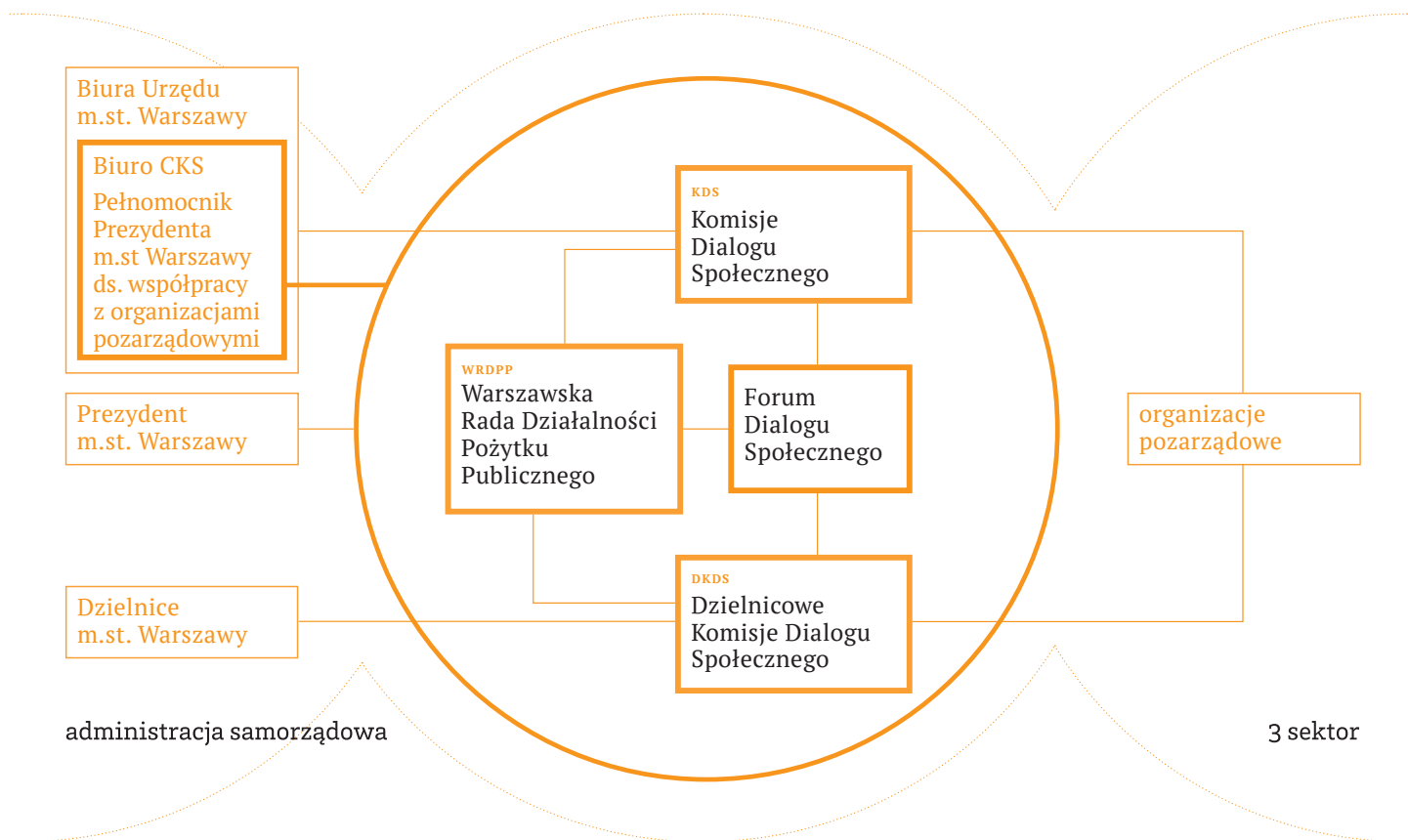
Bank Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl/bdl

SCWO: ngo.um.warszawa.pl, czyli czego można dowiedzieć się o działaniach KDS-ów i DKDS-ów, Federacja Mazowsza, <http://warszawa.ngo.pl/wiadomosc/1995002.html>

Jarema Piekutowski, *Dialog społeczny, publiczny czy obywatelski? Raport z badania jakościowego przygotowanego dla Fundacji Pole Dialogu w ramach projektu „Miasto w dialogu z 3. sektorem”*, opracowanie wewnętrzne na potrzeby projektu *Kondycja warszawskiego sektor pozarządowego 2015. Raport z badań*, Stowarzyszenie Klon/Jawor

- W ciągu dwóch ostatnich lat (2014-2015) 37% warszawskich organizacji uczestniczyło w opracowywaniu lub konsultacji uchwał, dokumentów, strategii lub planów przygotowywanych przez samorząd lokalny.
- 60% organizacji deklaruje, że słyszało o warszawskim Programie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, 57% – o istnieniu Warszawskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego.
- 83% warszawskich organizacji korzysta z internetu co najmniej kilka razy w tygodniu, a 90% informuje za pośrednictwem sieci o swoich działaniach – ma stronę www, biuletyn informacji publicznej (BIP) lub profil na portalu społecznościowym.
- Warszawskie organizacje pozarządowe najczęściej działają na polu „edukacji i wychowania” – taki obszar swojej aktywności wskazuje 53% organizacji. Drugie miejsce zajmuje „kultura i sztuka” – 31% stołecznych organizacji działa w tej dziedzinie. Trzeci najpopularniejszy obszar aktywności to „sport, turystyka, rekreacja, hobby” – deklaruje tak 29% organizacji. Kolejne obszary to „ochrona zdrowia” – 25%, „usługi społeczne i pomoc społeczna” – 24% oraz „rozwój lokalny” – 22%. Z kolei 21% organizacji deklaruje aktywność w obszarze „badania naukowe i działalność badawczo-rozwojowa”. Jeśli chodzi o główny (podstawowy) obszar aktywności organizacji, to dla 21% jest to „edukacja i wychowanie”, dla 15% „sport, turystyka, rekreacja, hobby”, a dla 12% – „ochrona zdrowia”. Profil 10% warszawskich organizacji jest nastawiony przede wszystkim na „kulturę i sztukę”, 8% na „usługi społeczne i pomoc społeczna”, a 6% na „rozwój lokalny”.
- Jeśli chodzi o deklarowane formy aktywności organizacji warszawskich, to:
 - › 35% reprezentuje interesy i jest rzecznikiem interesów swoich członków lub podopiecznych,
 - › 34% mobilizuje i edukuje opinię publiczną na rzecz poparcia działań organizacji,
 - › 31% prowadzi działalność wydawniczą,
 - › 29% uczestniczy w debatach z administracją publiczną i samorządem, np. w konsultacjach społecznych, kampaniach, protestach,
 - › 26% prowadzi badania naukowe,
 - › 20% organizuje wzajemną pomoc dla członków organizacji,
 - › 14% prowadzi działania rzecznicze i lobbingsowe, stowarzyszenia warszawskie.

Obecny kształt struktury ciał dialogu z organizacjami pozarządowymi w Warszawie według dokumentów

Warszawska Rada Działalności Pożytku Publicznego WRDPP

Rada jest ciałem opiniotwórczym. Opiniuje projekty strategii rozwoju, uchwał, aktów prawa miejscowego, programy współpracy z NGO i kwestie zlecenia zadań publicznych organizacjom; wyraża opinie w sprawach funkcjonowania NGO, pomaga także w rozwiązywaniu sporów między administracją a NGO. Działa na podstawie Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skład rady:

- przedstawiciele Prezydenta m.st. Warszawy – 7 osób (wiceprezydent, sekretarz, przedstawiciele biur);
- przedstawiciele Rady m.st. Warszawy – 3 osoby;
- przedstawiciele organizacji pozarządowych – 10 osób (kandydatów do Rady wskazują Komisje Dialogu Społecznego).

Komisje Dialogu Społecznego **KDS**

Komisje dialogu społecznego to działające przy biurach Urzędu m.st. Warszawy ciała branżowe (tj. zajmujące się konkretnymi obszarami takimi jak np. taniec, muzyka, ochrona zwierząt, transport itp.). Powoływane są na wniosek co najmniej 10 organizacji pozarządowych, występujących do Prezydenta m.st. Warszawy. Organizacja może w każdej chwili przystąpić do komisji lub zrezygnować z udziału w jej dalszych pracach.

W skład każdej komisji wchodzi po jednym przedstawicielu NGO oraz co najmniej jeden przedstawiciel właściwego biura. W niektórych głosowaniach, takich jak wybór przewodniczącego i prezydium komisji oraz przedstawicieli do komisji konkursowych do opiniowania ofert, m.st. Warszawa ma tylko jeden głos, bez względu na liczbę urzędników będących członkami komisji. Organem władzy komisji jest prezydium wraz z przewodniczącym, wybierane na roczną kadencję.

Do zadań komisji należy w szczególności:

- konsultowanie i współtworzenie dokumentów i projektów aktów prawnych wydawanych przez władze Miasta w zakresie działalności danej komisji;
- opiniowanie projektów aktów prawnych związanych z priorytetowymi zadaniami publicznymi określonymi w § 5 oraz opiniowanie tematów zadań konkursowych, o których mowa w § 9 programu współpracy m.st. Warszawy w 2016 roku z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- delegowanie przedstawicieli do udziału w komisjach konkursowych rozpatrujących oferty o przyznanie dotacji oraz do zespołów do spraw oceny realizacji zadania publicznego w ramach małego grantu;
- współpraca z właściwą merytorycznie komórką organizacyjną Urzędu m.st. Warszawy w celu polepszenia i podwyższenia efektywności działań kierowanych do mieszkańców m.st. Warszawy;
- określanie potrzeb społecznych i sposobu ich zaspokajania;
- występowanie do organów Miasta z wnioskami w zakresie swojej działalności;
- współpraca z Warszawską Radą Działalności Pożytku Publicznego (WRP), dzielnicowymi komisjami dialogu społecznego i Forum Dialogu Społecznego.

Komisje powoływane są i działają na mocy § 26 programu współpracy na 2016 rok. Według informacji podanej na stronie miasta obecnie funkcjonuje 31 KDS-ów przy 11 biurach Urzędu Miasta.

KDSy w 2015 roku

Komisje dialogu społecznego spotykały się w 2015 roku średnio po 9 razy (dokładna średnia – 8,83). Najczęściej, bo aż 20 razy, spotkała się KDS ds. Transportu, najrzadziej – 4 razy – KDS ds. Ochrony i Promocji Zdrowia

Średnia frekwencja na spotkaniach KDS-ów wynosiła 38,1% organizacji będących członkami danego KDS. Najniższa frekwencja miała miejsce w KDS ds. Kultury (8,0%), gdzie na 125 organizacji zapisanych do Komisji, na spotkania przychodziło średnio 10, zaś najwyższa – w KDS ds. Ochrony Dziedzictwa Kulturowego, gdzie na 12 zapisanych organizacji na spotkania przychodziło średnio 11 (frekwencja 91,7%).

Najwięcej organizacji uczęszczało na spotkania:

- KDS ds. Niepełnosprawności;
- KDS ds. Edukacji;
- KDS ds. Osób Starszych i Kombatantów.

Najczęstszym działaniem w Komisjach Dialogu Społecznego było konsultowanie i współuczestniczenie w organizacji otwartych konkursów ofert i innych form zlecenia zadań publicznych. W takiej działalności uczestniczyło co najmniej 80,6% KDS-ów (25 KDS-ów konsultowało ogłoszenia konkursowe, dla 3 – brak danych na ten temat). Do zadań w tym zakresie należały przede wszystkim:

- proponowanie i opiniowanie tematów zadań konkursowych;
- opiniowanie ogłoszeń konkursowych;
- delegowanie przedstawicieli do komisji oceniających;
- kwestie dotyczące procedur (np. system ekspercki ocen, generator wniosków itp.).

Drugim działaniem uniwersalnym dla KDS-ów było opiniowanie dokumentów. Średnio każda komisja konsultowała 3 dokumenty (dokładna średnia 2,67). Najczęściej konsultowanym dokumentem był Program Współpracy m.st. Warszawy z NGO na kolejny rok oraz Program Rozwoju Współpracy. Pozostałe dokumenty konsultowane przez komisje dotyczyły najczęściej ich merytorycznego zakresu działań.

27 spośród KDS zamieściło w internecie sprawozdanie ze swojej działalności za rok 2015.

Dzielnicowe Komisje Dialogu Społecznego DKDS

Dzielnicowe komisje dialogu społecznego są odpowiednikiem KDS-ów, jednak działającym na poziomie lokalnym, tworzonym przez zainteresowane organizacje pozarządowe oraz dzielnice m.st. Warszawy. Powoływane są przez burmistrza danej dzielnicy na wniosek co najmniej 5 zainteresowanych organizacji pozarządowych.

W każdej dzielnicy m.st. Warszawy może działać jedna dzielnicowa komisja z udziałem przedstawicieli NGO (po jednym na jedną organizację) oraz jednego dzielnicowego urzędnika.

Do zadań komisji należy w szczególności:

- konsultowanie i współtworzenie dokumentów i projektów aktów prawnych wydawanych przez organy dzielnicy w zakresie działalności danej komisji;
- opiniowanie projektów aktów prawnych związanych z priorytetowymi zadaniami publicznymi określonymi w § 5 oraz opiniowanie tematów zadań konkursowych, o których mowa w § 9 programu współpracy m.st. Warszawy w 2016 roku z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- delegowanie przedstawicieli do udziału w komisjach konkursowych rozpatrujących oferty o przyznanie dotacji oraz do zespołów do spraw oceny realizacji zadania publicznego w ramach małego grantu;
- współpraca z właściwą dzielnicą w celu polepszenia i podwyższenia efektywności działań kierowanych do mieszkańców m.st. Warszawy;
- określanie potrzeb społecznych i sposobu ich zaspokajania;
- występowanie do organów Miasta z wnioskami w zakresie swojej działalności;
- współpraca z Warszawską Radą Działalności Pożytku Publicznego (WRP), komisjami dialogu społecznego i Forum Dialogu Społecznego.

Komisje powoływane są i działają na mocy § 27 programu współpracy na 2016 rok.

Obecnie na terenie dzielnic m.st. Warszawy działa 17 dzielnicowych komisji (Bemowo, Białołęka, Bielany, Mokotów, Ochota, Praga – Północ, Praga – Południe, Rembertów, Śródmieście, Targówek, Ursus, Ursynów, Wawer, Wesoła, Wola, Włochy, Żoliborz). Jediną dzielnicą nieposiadającą swojego DKDS-u jest Wilanów.

DKDSy w 2015 roku

Dzielnicowe Komisje Dialogu Społecznego spotykały się w 2015 roku średnio 7 razy do roku (dokładna średnia – 6,59). Najczęściej – 11 razy, spotykały się DKDS-y na Białołęce i na Targówku, a najrzadziej:

- DKDS Wesoła – 1 raz;
- DKDS Żoliborz – 3 razy;
- DKDS Wawer, Ursus, Ochota, Bielany – 4 razy.

Średnia frekwencja na spotkaniach KDS-ów wynosiła 33,2% organizacji członkowskich. Najwyższa frekwencja miała miejsce w DKDS Mokotów, Włochy i Bielany. Najniższa frekwencja wystąpiła zaś w DKDS Praga-Południe (18,3%) i DKDS Praga-Północ (21,5%). Według liczb bezwzględnych najwięcej organizacji uczestniczyło w spotkaniach DKDS Śródmieście (średnio 24 organizacje na spotkaniu), Żoliborz (20) i Ursynów (19).

Zdecydowanie najczęstszym działaniem w Dzielnicowych Komisjach Dialogu Społecznego było konsultowanie i współuczestniczenie w organizacji otwartych konkursów ofert i innych form zlecania zadań publicznych. W takiej działalności uczestniczyły wszystkie komisje (najwięcej ogłoszeń konkursowych konsultowały DKDS-y na Woli, na Pradze-Południe i na Mokotowie). Opiniowanie dokumentów (poza tymi związanymi ze zlecaniem zadań publicznych, np. ogłoszeniami konkursowymi) było już dużo rzadsze niż w przypadku KDS-ów – jedynie 8 komisji (47,1%) opiniowało takie dokumenty, do których należał głównie roczny program współpracy miasta z NGO, a także Zintegrowany Program Rewitalizacji oraz strategie dzielnicowe (np. Program Rozwoju Kultury w Dzielnicy Białołęka).

16 spośród DKDS-ów zamieściło w internecie sprawozdania ze swojej działalności za rok 2015.

Forum Dialogu Społecznego FDS

Forum Dialogu Społecznego to ciało, którego głównym celem jest wymiana informacji między komisjami dialogu społecznego i dzielnicowymi komisjami dialogu społecznego. W jego posiedzeniach biorą także udział przedstawiciele WRP.

Funkcjonowanie Forum określa § 29 programu współpracy m.st. Warszawy w 2016 roku z organizacjami pozarządowymi.

Inne ciała dialogu (nie tylko z organizacjami pozarządowymi)

- Społeczne Rady (mające mieszany charakter – częściowo reprezentatywny, częściowo ekspercki; należą do nich: Społeczna Rada Kultury, Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Rada Architektury i Przestrzeni Publicznej);
- Zespoły Sterujące i Rady Programowe ds. tworzenia i realizacji dokumentów strategicznych (np. Zespół Sterujący Programu Rozwoju Kultury, Zespół Sterujący Programem Rozwoju Współpracy, Międzysektorowy Zespół ds. Kultury przy Zintegrowanym Programie Rewitalizacji, grupy robocze ds. aktualizacji Strategii Warszawa 2030); także mają zróżnicowany charakter;
- Grupy/zespoły robocze działające przy poszczególnych biurach, powoływane do realizacji konkretnych zadań (np. zespół roboczy ds. bibliotek i czytelnictwa przy Biurze Kultury), poza urzędnikami Miasta uczestniczą w nich przedstawiciele KDS-ów, DKDS-ów i innych ciał;
- Rada ds. budżetu partycypacyjnego (ciało eksperckie, zasiada w niej 7 ekspertów wyłonionych w drodze otwartego naboru, 5 przedstawicieli Urzędu m.st. Warszawy oraz 3 przedstawiciele Rady m.st. Warszawy);
- inne rady (np. rady seniorów, rady młodzieżowe).

Część II

Dylematy związane ze zmianą struktury ciał dialogu

Dylemat pierwszy:

Dla kogo ciała dialogu?

Dylemat drugi:

Jakie funkcje spełniają ciała dialogu?

Dylemat trzeci:

Jak zapewnić uczestnikom ciał dialogu poczucie wpływu i sensu działania?

Dylemat pierwszy: Dla kogo ciała dialogu?

Kluczowe pytania

1. Czy rozszerzać skład ciał dialogu o aktorów, którzy dotychczas nie mieli formalnego prawa uczestnictwa?
2. Jak rozszerzyć grono uczestników ciał dialogu o organizacje pozarządowe, które dotąd nie brały udziału?
3. Czy ciała dialogu powinny mieć charakter otwarty, reprezentatywny czy ekspercki?

1. Czy rozszerzać skład ciał dialogu o aktorów, którzy dotychczas nie mieli formalnego prawa uczestnictwa?

Do niedawna w warszawskiej praktyce dialogu obywatelskiego funkcjonowała logika wyraźnie wyodrębniająca organizacje pozarządowe jako szczególnego partnera dla lokalnej administracji i głównego aktora społecznego w działaniach partycypacyjnych. W ostatnich latach sytuacja ta zmienia się i do konsultacji i partycypacji w rządzeniu coraz częściej zapraszani są aktywiści, grupy sąsiedzkie, grupy nieformalne itp.

W myśleniu o składzie ciał dialogu wyraźnie zarysowuje się linia podziału pomiędzy zwolennikami dwóch modeli składu ciał dialogu: część osób uważa, że struktura ta powinna zostać zachowana jako miejsce dialogu wyłącznie organizacji pozarządowych z administracją samorządową („nurt NGO”), część – że konieczne jest rozszerzenie ciał dialogu o nowych aktorów („nurt aktywistów”).

Najważniejsze argumenty za utrzymaniem struktury włączającej jedynie NGO:

- Organizacje pozarządowe mają szczególną legitymizację ze względu na swój formalny status (za działania organizacji odpowiadają konkretne osoby – rozliczalne władze)
- Struktura, skład i odpowiedzialność za działania ruchów miejskich i grup nieformalnych jest niejasna.
- Organizacje pozarządowe realizują zadania publiczne na rzecz konkretnych grup mieszkańców, podczas gdy nieformalne grupy nie mają możliwości realizacji zadań publicznych.
- Organizacje pozarządowe posiadają zaplecze eksperckie, potencjał instytucjonalny

i doświadczenie instytucjonalne. Nieformalne grupy mieszkańców są amorficzne i nietrwałe.

- W przeciwieństwie do organizacji, mieszkańcy czy ich grupy występują przede wszystkim w swoim imieniu, a nie w imieniu większych wspólnot/grup, zwłaszcza tych wykluczonych społecznie. Przykładowo mieszkańcy przychodzący na konsultacje społeczne najprawdopodobniej nie będą chcieli, by na ich ulicy założono noclegownię dla osób bezdomnych, podczas gdy może to postulować NGO.

Najważniejsze argumenty za rozszerzeniem składu ciał dialogu o innych aktorów:

- W sferze aktywności społecznej i działań podejmowanych na rzecz miasta przez jego mieszkańców nie ma obecnie ostrej granicy pomiędzy NGO a innymi grupami – utrzymywanie takiego podziału w ciałach dialogu jest sztuczne,
- Fakt formalnej rejestracji organizacji pozarządowej w KRS nie powinien stanowić, że jej głos będzie silniejszy i lepiej słyszalny od głosu grup tak samo aktywnych, choć niezorganizowanych formalnie.
- NGO skupione są na pozyskiwaniu środków w otwartych konkursach ofert i w pewnym sensie odpowiadają za to, że obecne ciała dialogu często koncentrują się na omawianiu tychże konkursów i powiązanych z nimi kwestii. Włączenie innych aktorów do ciał dialogu może to zmienić i pozwoli przenieść ciężar rozmowy na kwestie bardziej strategiczne („dopływ świeżej krwi do systemu”).
- NGO pracujące w ciałach dialogu „załatwiają” przede wszystkim swoje własne interesy (np. ustalają kwestie związane z konkursami), poruszając ważne z ich partykularnej perspektywy tematy i nie zawsze dbają o to, by omawiać kwestie strategiczne dla miasta czy reprezentować potrzeby mieszkańców.
- Włączenie do ciał dialogu grup mieszkańców pomoże zapobiec powstawaniu kilku obiegów dialogu w mieście – np. osobnego dla mieszkańców w trybie konsultacji i osobnego dla NGO – i pomoże go uporządkować.
- Mechanizmy otwarte dla niezorganizowanych mieszkańców (np. budżet partycypacyjny czy inicjatywa lokalna) nie wystarczają jako forma rozmowy o kwestiach strategicznych dla miasta. KDS-y i DKDS-y odgrywają taką rolę dla organizacji, a mieszkańcy nie mają ich odpowiedników dla siebie.
- W kwestiach ważnych dla miasta, które są poruszane w ciałach dialogu brakuje wielu istotnych głosów (np. nieformalnych grup mieszkańców). Nie można powiedzieć, że NGO reprezentują mieszkańców, mimo że często faktycznie działają na ich rzecz – organizacje pozarządowe nie pochodzą z wyborów.

„Część warszawskich NGO to de facto odrębny „sektor miejsc pracy”, o specyficznych interesach, a także „środowisko lobbystyczne”, co sprawia że ich pozycja w dialogu/debacie publicznej nie może być uznana za w pełni obiektywną i skupiona jest na wybranych kwestiach tematycznych, które interesują dane organizacje”.

„Obecny system opiera się na błędnej tezie o reprezentatywności NGO i ich uprzywilejowanej roli w dialogu z miastem z tego powodu. Tymczasem wiele organizacji w pierwszej kolejności reprezentuje interes własny, a nie mieszkańców czy jakichś grup społecznych; wiadać to zwłaszcza na poziomie lokalnym, dzielnicowym”.

Brakujący aktorzy ciał dialogu

Wśród grup i podmiotów wskazywanych jako te, których włączenie do struktury ciał dialogu warto rozważyć, znalazły się:

- **grupy nieformalne i aktywiści** (grupy sąsiedzkie, grupy realizujące działania w ramach inicjatywy lokalnej, niesformalizowane ruchy miejskie),
- **instytucje publiczne prowadzone przez miasto i inne funkcjonujące w mieście** (np. ośrodki pomocy społecznej, domy kultury),
- **spółdzielnie mieszkaniowe**, które prowadzą działalność o charakterze społecznym i publicznym, skierowaną nie tylko do ich członków, ale do ogółu mieszkańców, np. prowadzące kluby osiedlowe współpracujące z NGO i grupami nieformalnymi,
- **podmioty ekonomii społecznej** – spółdzielnie socjalne, organizacje działające na styku biznesu i działalności społecznej,
- **przedsiębiorcy** – zwłaszcza ci oddziałujący na życie społeczne (np. menedżerowie aktywnych kawiarni organizujących różnego rodzaju wydarzenia dla lokalnej społeczności), tworzący przestrzeń publiczną, współpracujący z organizacjami i grupami nieformalnymi, wpływający na miasto;
- **parafie**, które oprócz praktyk religijnych prowadzą intensywną działalność społeczną, niekiedy w zakresie pożytku publicznego,
- **rady osiedli** (dzielnicowych jednostek pomocniczych)
- **radni miejscy i dzielnicowi** – w szerszym zakresie niż obecnie.

Wyzwania związane z ewentualnym otwieraniem ciał dialogu na innych aktorów

- Znalezienie efektywnej formuły prac ciał dialogu, która sprawi, że komisje dialogu nie będą sparaliżowane przez dużą liczbę członków,
- Znalezienie sposobu na prowadzenie w dalszym ciągu efektywnego dialogu dotyczącego realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, jako jedynego uprawnionego do tego aktora z członków ciał dialogu (gdzie i jak o tym wówczas rozmawiać)
- Gdyby rozszerzać ciała dialogu o nieformalne grupy mieszkańców/aktywistów miejskich, należałoby precyzyjnie i jednoznacznie zdefiniować, czym są nieformalne grupy mieszkańców oraz kogo można uznawać za aktywistę miejskiego.
- Szersze włączenie radnych w strukturę ciał dialogu wiąże się z ryzykiem jej upolitycznienia.
- Włączenie do ciał dialogu aktorów niebędących organizacjami pozarządowymi wiąże się z ryzykiem zdominowania przebiegu/tematu ich prac przez różne grupy interesów, np. rady osiedli.

„W ramach struktury ciał dialogu brakuje głosu niektórych instytucji prowadzonych przez miasto, np. domów kultury, ośrodków pomocy społecznej, teatrów, ośrodków sportu, czasem wymieniano także szkoły. W Warszawie istnieje także szereg instytucji prowadzonych przez inne podmioty (województwo – np. Mazowiecki Instytut Kultury, lub instytucje centralne – np. Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski dotowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego), które także mają swoje miejsce w tkance miasta i mogłyby uczestniczyć w dialogu z nim.”

Nazewnictwo ciał dialogu – potrzeba uporządkowania

- W Programie Rozwoju Współpracy brakuje konsekwencji nazewniczej – z jednej strony używane jest określenie „dialog społeczny” (zwłaszcza w kontekście struktury tego dialogu), z drugiej – „dialog obywatelski” (np. cel szczegółowy 1.1. PRW – Wzmocnienie efektywności dialogu obywatelskiego).
- W zależności od tego, jacy aktorzy zostaną włączeni do ciał dialogu konsekwentnie będzie należało stosować któryś z terminów: „dialog społeczny”, „dialog obywatelski” albo „dialog publiczny”. Terminy te nie powinny być traktowane wymiennie, ponieważ każdy z nich ma swoje ustalone znaczenie sugerujące aktorów uczestniczących w każdym z tych trzech typów dialogu. „Dialog społeczny” rozumiany jest jako dialog między pracodawcami, związkami zawodowymi/organizacjami pracodawców a stroną rządową. Z kolei „dialog obywatelski” definiowany jest jako dialog władz i administracji z organizacjami pozarządowymi – które pojmowane są jako pewna szczególna reprezentacja obywateli – i nie powinien być mylony z „dialogiem publicznym”, który jest prowadzony przez ogół mieszkańców, aktywistów, twórców, przedsiębiorców itd.
- Nazwy ciał dialogu – komisja dialogu społecznego, dzielnicowa komisja dialogu społecznego i Forum Dialogu Społecznego – mylnie sugeruje uczestników tegoż dialogu.
- Pewien chaos nazewniczy odnośnie ciał dialogu wprowadza rozróżnienie na dzielnicowe komisje dialogu społecznego i komisje dialogu społecznego (a nie np. na dzielnicowe i miejskie komisje dialogu społecznego).

2. Jak rozszerzyć grono uczestników ciał dialogu o organizacje pozarządowe, które dotąd nie brały udziału?

Obecnie komisje dialogu i Forum Dialogu Społecznego mają charakter w pełni otwarty dla organizacji pozarządowych – wszystkie zainteresowane uczestniczeniem w nich NGO mogą włączyć się w ich prace. Jednak tylko niewielka część NGO działających na terenie miasta obecnie bierze udział w pracach ciał dialogu. Dotyczy to także organizacji, które realizują zadania publiczne.

Kluczowe bariery dla włączania się w strukturę ciał dialogu:

- **brak czasu i środków** w NGO na dodatkowe zaangażowanie poza właściwą działalnością statutową, Cytat: „NGO cierpią na braki kadrowe i finansowe, ze względu na to nie mają odpowiedniego zaplecza kadrowego osób, które mogłyby pracować w ciałach dialogu. W efekcie zmniejsza się ilość NGO, które w tym uczestniczą, zmniejsza się aktywność członków”.
- **hermetyczność ciał dialogu** – ciała dialogu są zawłaszczane przez organizacje, które zasiadają w nich od dawna i nie dopuszczają nowych organizacji do wpływu na to, co i jak dzieje się w ciałach dialogu, tworzą się tzw. „koła wzajemnej adoracji”,
- **niewiedza organizacji o ciałach dialogu** – część NGO w ogóle nie słyszała o ciałach dialogu, albo nie jest dla nich jasne, jak i dlaczego miałyby się w nie włączyć,

„NGO cierpią na braki kadrowe i finansowe, ze względu na to nie mają odpowiedniego zaplecza kadrowego osób, które mogłyby pracować w ciałach dialogu. W efekcie zmniejsza się ilość NGO, które w tym uczestniczą, zmniejsza się aktywność członków”.

- **słaba informacja o ciałach dialogu** – nie ma miejsca, w którym prezentowana by była usystematyzowana i przejrzysta informacja na temat zakresu kompetencji ciał dialogu, relacji pomiędzy nimi a otoczeniem (urzędami itp.),
- **NGO nie widzą sensu uczestniczenia w ciałach dialogu** – organizacje postrzegają dialog toczący się w ciałach dialogu jako czasochłonny i nieproduktywny albo w ogóle nie widzą swojego interesu w angażowaniu się w niego.

„Szczególnie młodsze stażem organizacje mają trudność z przebicciem się z własnymi opiniami i mają poczucie, że ich głos nie ma znaczenia dla ustaleń i uchwał podejmowanych przez komisje”.

3. Czy ciała dialogu powinny mieć charakter otwarty, reprezentatywny czy ekspercki?

W trakcie diagnozy stawiano pytanie, czy zachować otwarty charakter ciał dialogu, jaki funkcjonuje w KDS, DKDS i FDS, czy też dążyć do takiej ich konstrukcji, która zapewniałaby bardziej reprezentatywny skład, jak w przypadku WRDPP. Ponadto pojawił się wątek eksperckiego charakteru tych ciał, czyli uczestnictwa osób, które są specjalistami w danym obszarze tematycznym.

Podsumowując, można wyróżnić następujące możliwe modele ciał dialogu:

- **„Model otwarty”** – oznacza, że każda chętna organizacja pozarządowa może wejść w skład danego ciała dialogu (tak jak ma to miejsce obecnie w komisjach dialogu społecznego i FDS).
- **„Model reprezentatywny”** – oznacza, że do ciał dialogu wybierane są reprezentacje organizacji, których opinia stanowi dla urzędu głos danego sektora warszawskich NGO. Taki model wiąże się z przeprowadzaniem wyborów organizacji do ciał dialogu lub powoływaniem członków stałych („delegatów”), którzy zasięgaliby opinii u szerszego grona organizacji ze swojej branży.
- **„Model ekspercki”** – oznacza, że urząd wybiera organizacje działające w różnych obszarach tematycznych, które mają dostarczyć eksperckiego głosu w planowanych przez administrację samorządową działaniach.

Uczestnicy diagnozy zakładali, że możliwy byłby model mieszany w zależności od rodzaju ciała dialogu, którego dotyczy.

Propozycje rozwiązań

Pomysł 1 **Ciała dialogu są dla organizacji, ale współpracują z otoczeniem**

- Otwieranie ciał dialogu na zasadzie dopraszania gości (np. ekspertów, istotnych interesariuszy dla dyskutowanej kwestii) na poszczególne spotkania oraz stosowanie różnych narzędzi pozyskiwania opinii interesariuszy w konkretnych kwestiach (np. poprzez ankiety dystrybuowane wśród mieszkańców itd.).
- Organizowanie regularnych, otwartych spotkań ciał dialogu z zewnętrznymi interesariuszami w celu wymiany informacji.

Pomysł 2 **Ciała dialogu na poziomie dzielnicowym są otwarte na różnych aktorów, a na poziomie miejskim są tylko dla organizacji pozarządowych**

- DKDS-y mogłyby zostać rozszerzone o formalne uczestnictwo wszystkich aktorów zidentyfikowanych jako istotni dla dzielnicy i pełnić funkcję lokalnego forum dialogu, a KDS-y zostałyby zachowane w obecnym kształcie jako branżowe ciała współpracy organizacji pozarządowych i poszczególnych biur urzędu miasta.

Pomysł 3 **Otwarcie składu wybranych komisji na stałe uczestnictwo ekspertów**

- Niektóre tematy (np. transport) i charakterystyka organizacji pozarządowych zajmujących się tymi obszarami (pasjonackie, a nie profesjonalne) wymagają innej formuły ciał dialogu niż ta obecnie funkcjonująca. W ciałach dialogu tego typu brakuje niejednokrotnie głosu eksperckiego. Otwarcie struktury pozwoliłoby na włączenie aktorów istotnych ze względu na kompetencje i wiedzę merytoryczną, których NGO nie posiadają, przez co w chwili obecnej wpływ komisji na kształtowanie polityk publicznych jest mniejszy.
- Obecnie komisje dialogu mogą zapraszać ekspertów na posiedzenia w charakterze gości, ten specyficzny status sprawia, że zaangażowanie i poczucie odpowiedzialności takich osób jest zawsze niższe niż stałych członków komisji.

Pomysł 4 **Zachęcenie do udziału w ciałach dialogu poprzez zwiększenie efektywności pracy**

- Wprowadzenie limitu członków w każdej komisji.
- Wprowadzenie kadencyjności członkostwa w komisjach/prezydiumach komisji.
- Wprowadzenie wynagrodzeń za pracę w ciałach dialogu, na przykład w takich formułach:
 - › posiadanie przez ciało dialogu własnego budżetu, przeznaczonego na wynagrodzenie dodatkowych działań podejmowanych poza posiedzeniami (diety za dyżury, spotkania z otoczeniem itp.),
 - › premia finansowa dla całej komisji za jej aktywność, przyznawana na podstawie oceny konkretnych zadań komisji (do ustalenia kryteria takiej oceny i kto jej dokonuje),
 - › wynagradzanie przewodniczącego/prezydium komisji (np. na podstawie umowy zlecenia – z określonym zakresem obowiązków, z których można taką osobę rozliczać i mechanizmem rozwiązania umowy). Byłby to gwarant większego zaangażowania, możliwości faktycznego podejmowania się poważniejszych wyzwań i stałego animowania prac komisji, co mogłoby pozytywnie wpływać na ich aktywność. Przy takim rozwiązaniu niezbędne byłoby wprowadzenie kadencyjności w pełnieniu funkcji przewodniczącego komisji/członkostwa w prezydium i wprowadzeniu innych ograniczeń mających na celu zapobieżenie ewentualnym nadużyciom.

Dylemat drugi:

Jakie funkcje spełniają ciała dialogu?

Kluczowe pytania

1. Jakie funkcje mają pełnić ciała dialogu?
2. Jakie mają być relacje między ciałami dialogu?
3. Jaka jest różnica między zadaniami ciał dialogu a funkcją konsultacji z organizacjami?

1. Jakie funkcje mają pełnić ciała dialogu?

Najczęściej przywoływanym zadaniem realizowanym przez ciała dialogu są kwestie związane z realizacją zadań publicznych przez NGO. Jest to przede wszystkim wpływ na kształt konkursów, delegowanie członków komisji dialogu społecznego do zespołów oceniających wnioski konkursowe.

Choć to ważne zadanie i istotny temat, który powinien być poruszany w ciałach dialogu, to nie powinien być jedyną kwestią, jakiej dotyczy dyskusja o współpracy na linii NGO – warszawski samorząd. W kompetencjach ciał dialogu leży też kształtowanie kierunków polityk publicznych, odbywa się to jednak na stosunkowo małą skalę, a rozmowę dominują zwykle kwestie operacyjno-finansowe.

Warszawski samorząd wchodzi w dialog z organizacjami w różnych sytuacjach i należy je odpowiednio określać. Ma to miejsce w przypadku, gdy:

- urząd ma potrzebę wiedzy eksperckiej, której w jakimś temacie może dostarczyć konkretna organizacja,
- potrzebna jest szeroka debata w jakimś obszarze polityki publicznej,
- potrzebna jest rozmowa o finansowaniu (np. szczegółach realizacji zadań publicznych, które mogą realizować tylko NGO).

Wyzwaniem jest dopasowanie struktury ciał dialogu do tak zróżnicowanych zadań.

„[...]problemem jest to, że ta formuła, gdzie mamy określone organizacje, skupione w KDS-ach i urzędników, w niektórych przypadkach skupiła się tylko na podziale środków. Tak, że głównym zadaniem tych komisji okazały się otwarte konkursy ofert, tworzenie komisji i wypracowywanie zadania”.

Propozycje możliwych funkcji ciał dialogu:

funkcja doradcza	przy opracowywaniu polityk miasta, dostarczanie urzędowi eksperckiej wiedzy w odpowiedzi na zgłaszane przez administrację zapotrzebowanie
funkcja mediacyjna	przy konfliktach i punktach zapalnych
funkcja inicjatywna	przez rozpoczynanie wspólnych przedsięwzięć
funkcja przepływu informacji	między urzędem i organizacjami pozarządowymi, a także w ramach trzeciego sektora
funkcja kooperacyjna	umożliwiająca współpracę różnych sektorów
funkcja integracyjna	dla organizacji pozarządowych i działających w nich osób – tworzenie więzi formalnych (partnerstwa) i nieformalnych
funkcja interwencyjna	wskazywanie problemów społecznych i konieczności interwencji
funkcja reprezentatywna	wyrażanie głosu ogółu organizacji
funkcja diagnostyczna	diagnoza potrzeb mieszkańców
funkcja kontrolna	mająca na celu dbanie przejrzystość funkcjonowania urzędu

2. Jakie mają być relacje między ciałami dialogu?

Relacje między ciałami dialogu nie są jasne. Organizacje pozarządowe uczestniczące w strukturze dialogu nie mają wiedzy na temat kompetencji innych ciał dialogu, co uniemożliwia współpracę. Obecnie uczestnicy ciał dialogu nie widzą sensu w przekazywaniu informacji o działaniach swoich ciał dialogu innym ciałom.

Pojawia się również pytanie, w jakiej relacji mają pozostawać stałe ciała dialogu i ciała dialogu powoływane ad hoc (np. społeczne rady, rady programowe, zespoły robocze itd.).

3. Jaka jest różnica między zadaniami ciał dialogu a funkcją konsultacji z organizacjami?

Diagnoza pokazała, że ważne jest rozważanie relacji między funkcją stałego dialogu w ramach ciał, a konsultacjami z organizacjami pozarządowymi. W chwili obecnej nie jest jasne czy i jak tryb konsultowania z NGO jest powiązany z tym, co dzieje się na komisjach dialogu społecznego.

Propozycje rozwiązań

Propozycje kierunków zmian dla poszczególnych obecnie istniejących ciał dialogu

Forum Dialogu Społecznego

- Lepsze wykorzystywanie FDS jako miejsca przepływu informacji pomiędzy uczestnikami KDS i DKDS. Obecnie nie ma to miejsca ze względu na niską frekwencję na spotkaniach. Wielu uczestników dzielnicowych i branżowych komisji dialogu społecznego nie ma wiedzy o jego istnieniu, dla wielu osób nie są jasne jego kompetencje.
- Likwidacja FDS w dotychczasowej formie. Forum było istotnym elementem systemu do momentu, kiedy powstała WRDPP. Należy zachęcić warszawskie organizacje do powołania federacji, mogłaby ona odgrywać efektywniej rolę, która obecnie przypisana jest Forum (przepływ informacji, wspólne występowanie do urzędu miasta itp.). Większa skuteczność wynikałaby ze sformalizowanej formy członkostwa.

Komisje dialogu społecznego

- Zmniejszenie liczby KDS-ów przy poszczególnych biurach, co ułatwi współpracę urzędnikom i organizacjom pozarządowym. Obecnie nie zawsze jasne są granice między obszarami tematycznymi poszczególnych komisji. Zmniejszenie liczby KDS-ów zapobiegnie rozproszeniu i chaosowi informacyjnemu, wpłynie także pozytywnie na frekwencję na poszczególnych komisjach. Zgrupowane w ten sposób KDS-y mogłyby tworzyć zespoły robocze zajmujące się konkretnymi, szczegółowymi zagadnieniami.
 - Niwelowanie bariery wejścia i zachęcanie nowych organizacji do włączenia się w pracę w ramach komisji dialogu – np. poprzez stworzenie systemu wsparcia (opiekun, pakiet informacji, szkolenie dla nowowchodzących organizacji). Podobne wsparcie jest realizowane przez Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych, jednak jest wykorzystywane w zbyt małym stopniu.
 - Aktywne zapraszanie przez urząd miasta organizacji, które otrzymują finansowanie – np. przez wysyłanie pakietu informacyjnego, w którym przejrzysto wyjaśniona by była struktura dialogu.
 - Powoływanie ponadbranżowych form dialogu umożliwiających współpracę różnych KDS-ów pracujących nad tą samą kwestią lub nad sprawami komplementarnymi (zespoły interdyscyplinarne).
 - Rozszerzenie składu KDS-ów o innych aktorów niż urzędnicy i organizacje pozarządowe.
 - Rozróżnienie między ciałami, których głównym celem jest rozmowa o finansowaniu, realizacja zadań publicznych w poszczególnych obszarach oraz ciałami branżowymi o charakterze eksperckim. Te ostatnie („think-tanki branżowe”) wywiązywałyby się z konkretnych zadań wobec Urzędu, formułowanych w odpowiedzi na jego konkretne potrzeby. Byłyby odpowiedzialne za wytwarzanie wiedzy w określonych obszarach polityk publicznych (być może na innych zasadach, np. za wynagrodzeniem).
-

Dzielnicowe komisje dialogu społecznego

- DKDS-y jako otwarta platforma dyskusji różnych aktorów lokalnych są ciałami dialogu, które wspierają i budują trwałość więzi i relacji lokalnych. Być może w DKDS-ie powinni brać udział także inni niż NGO aktywni, w tym wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, parafie, itd.
 - Stworzenie łączonego modelu dialogu w dzielnicach: rady osiedli byłyby odpowiedzialne za zarządzanie kwestiami lokalnymi na poziomie mniejszych jednostek, a ogólnodzielnicowy DKDS byłby forum wymiany opinii na poziomie całej dzielnicy, a także wspólnego decydowania o sprawach dotyczących całej dzielnicy (udział przedstawicieli rad osiedli w DKDS byłby gwarantowany);
 - Umożliwienie stałego przepływu informacji i współpracy pomiędzy DKDS-ami i Warszawską Radą Działalności Pożytku Publicznego – stworzenie rodzaju przedstawicielstwa czy reprezentacji DKDS-ów w ramach WRDPP.
-

Dylemat trzeci:

Jak zapewnić uczestnikom ciał dialogu poczucie wpływu i sensu działania?

Kluczowe pytania

1. Jak sprawić, aby w ciałach dialogu uczestniczyły osoby o wysokich kompetencjach do prowadzenia dialogu?
2. Jak sprawić, aby struktura ciał dialogu była sprawna, a praca podejmowana w poszczególnych ciałach przynosiła efekty?
3. Jak skutecznie zachęcać organizacje pozarządowe do uczestniczenia w strukturze dialogu?

1. Jak sprawić, aby w ciałach dialogu uczestniczyły osoby o wysokich kompetencjach do prowadzenia dialogu?

Zaangażowanie osób o wysokich kompetencjach prowadzenia dialogu i osób decyzyjnych

- **Konieczne jest rozwijanie kompetencji prowadzenia dialogu wśród osób pracujących w ciałach dialogu**, tzn. umiejętności moderacji rozmowy (także w formie warsztatowej, przy pomocy różnych metod kreatywnych), wypracowywania konsensusu. Te umiejętności są niezbędne zarówno zwykłym członkom, przewodniczącym komisji, przedstawicielom NGO i urzędów.
- Problem **zasiedzenia w prezydiach komisji**. W niektórych prezydiach zasiadają przez lata te same osoby, nienawykłe do nowych form komunikacji. Utrudnia to sprawną organizację prac, jak również angażowanie młodych osób. W tym kontekście postulowano wprowadzenie kadencyjności funkcji przewodniczącego ciała dialogu.
- **Urzednicy pracujący z ciałami dialogu mają niejednokrotnie niepełną wiedzę i wizję tego, jakie działania można faktycznie podjąć wspólnie z KDS-em**.
- **Urzednicy pracujący z KDS-ami są nieprzygotowani do takiej pracy**. Urzednik pracujący z KDS powinien mieć wiele umiejętności – mediacyjne, komunikacyjne, menedżerskie – a niestety nierzadko przedstawicielom urzędu takich kompetencji brakuje.
- Problemem jest **obłożenie pracą urzedników przypisanych do komisji i to, że praca ta ma niski priorytet wśród ich obowiązków**.
- Urzednicy są przeważnie oddelegowani do pracy w poszczególnych komisjach dialogu pojedynczo – co może wpływać na ich poczucie osamotnienia w pełnionej funkcji.

2. Jak sprawić, aby struktura ciał dialogu była sprawna, a praca podejmowana w poszczególnych ciałach przynosiła efekty?

Sprawna struktura – organizacja pracy ciał dialogu społecznego

- **Brakuje dobrej jakości publicznej informacji na temat pracy prowadzonej przez ciała dialogu społecznego** (sprawozdań, planów), co znacznie utrudnia koordynację ich działań, włączenie się w ich pracę oraz zrozumienie tego, co robią przez niezaangażowane osoby
- **W organizacji pracy ciał dialogu bardzo pomocne są regulaminy.** Warto je wprowadzać, ponieważ porządkują one zasady współpracy organizacji w danym celu. Powinna istnieć swoboda ich określania na poziomie poszczególnych ciał, tak żeby były dostosowane do podejmowanej przez nie problematyki.

Sprawna struktura – liczba ciał dialogu, relacje pomiędzy poszczególnymi ciałami dialogu i urzędem

- **Konieczne jest zacieśnianie relacji między ciałami dialogu** – obecnie np. nie ma systemowo zaprogramowanej współpracy między KDS-ami i DKDS-ami .
- **Brakuje uporządkowanej hierarchii ciał dialogu** – **nie zawsze jasne jest**, w jakiej kolejności dany problem powinien być omawiany przez poszczególne ciała dialogu.
- **Zbyt duża liczba branżowych (ogólnomiejskich) komisji dialogu społecznego** – istnieje poczucie, że obecnie nie ma kontroli nad liczbą powstających KDS-ów i tematami, którymi się zajmują, np. niejasna jest różnica między komisją ds. sportu i komisją ds. rekreacji lub rozdrobnienie KDS-ów związanych z kulturą.

3. Jak skutecznie zachęcać organizacje pozarządowe do uczestniczenia w strukturze dialogu?

Informacja i promocja ciał dialogu

- **Struktura ciał dialogu powinna być lepiej komunikowana do organizacji pozarządowych.** Brakuje ich dobrej promocji i spójnej informacji o tym, czym zajmują się poszczególne ciała, jakie jest ich faktyczne znaczenie, jaka jest wartość wynikająca z angażowania się w nie. Brak wiedzy NGO o ciałach dialogu jest jedną z przyczyn małego zaangażowania organizacji w dialog.
- **Brakuje publicznej informacji o tym, jakie organizacje w ostatnich latach pracowały w komisjach dialogu społecznego i przez kogo (imiennie przez jakie osoby) były reprezentowane.** Informacje podawane na stronie odnośnie organizacji pracujących w komisjach dialogu społecznego nie są aktualizowane. To ważne dane, bo zapewniają transparentność – czy faktycznie osoby uczestniczące w ciałach dialogu reprezentują organizacje.

Propozycje rozwiązań

- **Wzmocnienie urzędników, pracujących z ciałami dialogu powinno objąć:**
 - › zapewnienie im odpowiednich zasobów czasowych i wsparcie przełożonych w zakresie wykonywanej pracy;
 - › szkolenia i wsparcie doradcze dla urzędników pracujących z KDS-ami

- › powołanie platformy dla urzędników pracujących w ciałach dialogu – tak żeby mieli możliwość wymiany informacji, dobrych praktyk dotyczących tej pracy.
- **W pracach komisji dialogu społecznego po stronie administracji samorządowej udział powinny brać także osoby decyzyjne** – niekoniecznie powinny pojawiać się na każdym spotkaniu, jednak np. wtedy kiedy zaistnieje taka potrzeba (np. zgłoszona przez prezydium).
- **Powołanie na poziomie dzielnic pełnomocników ds. współpracy z NGO.** Pomogłoby to skutecznie prowadzić współpracę pomiędzy urzędami dzielnic, a lokalnym trzecim sektorem. Powinny być to jeden z członków zarządu dzielnicy o wyraźnie określonych zadaniach i kompetencjach.
- **Ciała dialogu powinny opracowywać i publicznie udostępniać informacje o podejmowanej pracy**, w szczególności:
 - › roczne plany pracy,
 - › bardziej szczegółowe sprawozdania z działalności i z poszczególnych spotkań niż ma to obecnie miejsce. W chwili obecnej dominuje sprawozdawczość liczbowa, która nic nie mówi o faktycznym zakresie prac.

Jednym z elementów zacieśnienia więzi pomiędzy poszczególnymi ciałami jest **opracowanie dobrze działającego systemu przepływu informacji pomiędzy nimi**. W tym kontekście pojawiły się pomysły:

- stworzenia **wspólnego internetowego forum dla ciał dialogu**. Takie rozwiązanie umożliwiłoby śledzenie prac podejmowanych w obrębie każdego z nich. Aby internetowe forum faktycznie było źródłem rzetelnej informacji o tym, co dzieje się w poszczególnych ciałach powinno być moderowane i administrowane;
- stworzenia internetowego **źródła informacji o modelowych rozwiązaniach z praktyki ciał dialogu** – np. regulaminów poszczególnych komisji dialogu. Dawałoby to możliwość przeglądania dobrych praktyk i łatwej wymiany różnymi rozwiązaniami;
- **organizacja spotkań sieciujących**,
- organizacja **regularnych spotkań organizacji pozarządowych z Pełnomocnikiem Prezydent ds. współpracy z NGO**.
- **Urządzanie „targów komisji dialogu społecznego” w celu ich promocji wśród organizacji pozarządowych**. Mogłoby to mieć miejsce w postaci otwartej imprezy (np. pikniku) ze stoiskami, podczas których komisje mogłyby się zaprezentować, nawiązać bezpośredni kontakt między sobą i z innymi organizacjami.